

Doświadczam przemocy w rodzinie

**Mam prawo
do....**

PRZECIW PRZEMOCY-MOBILNA AKADEMIA ŚWIADOMEGO SENIORA
-PROJEKT REALIZOWANY W RAMACH PROGRAMU OBYWATELE DLA DEMOKRACJI

www.eegrants.org

Informator został opracowany i wydany w ramach projektu

pn. "Przeciw Przemocy - Mobilna Akademia Świadomego Seniora" - projekt realizowany w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG (wniosek E2/1119)

Autor: Dominika Leśniczak

Wydawca: Stowarzyszenie Pomocy „Krag” Nowe Miasto nad Wartą

Nakład: 1000 szt.

Szanowni Państwo

Każdy człowiek ma prawo żyć godnie, cieszyć się życiem i mieć oparcie w bliskich osobach zwłaszcza w rodzinie. Niestety, nie zawsze tak jest. Badania prowadzone na przestrzeni ostatnich lat w Polsce wykazują, że około 10 – 12% dorosłych Polaków doświadcza lub doświadczało w swoim życiu przemocy ze strony osób najbliższych. Przemoc domowa dotyka również osoby starsze oraz osoby niepełnosprawne. Badania wykazują, iż w szczególności w środowiskach osób starszych i niepełnosprawnych przemoc w rodzinie jest traktowana jako temat wstydlivy i upokarzający, osoby z tych grup cierpią w milczeniu. Tak nie musi być. Wystarczy przezwyciężyć własne obawy i strach przed zmianami, przerwać milczenie i zwrócić się o pomoc do instytucji, które wspierają ofiary przemocy w rodzinie.

Mam nadzieję, że informacje zawarte w niniejszej publikacji zwiększą Państwa wiedzę na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz możliwości uzyskania specjalistycznej pomocy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie wobec starszych i niepełnosprawnych w powiecie średzkim.

*Koordynator projektu
Bernadeta Staszak*

Podstawowe informacje na temat przemocy w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych

Istnieje wiele definicji przemocy w rodzinie. Przemoc w rodzinie zwana również przemocą domową to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodne bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej jak również innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących). Przemoc w rodzinie w szczególności naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym. Powodując psychiczne lub fizyczne cierpienie.

Do przemocy domowej może dojść w każdej rodzinie, niezależnie od jej statusu społecznego i materialnego czy też poziomu wykształcenia członków rodziny.

Ofiarą przemocy w rodzinie może być każdy, najczęściej są to osoby najslabsze z uwagi na wiek, chorobę, niepełnosprawność:

- dzieci
- osoby starsze
- osoby niepełnosprawne
- współmałżonkowie, partnerzy

Zapamiętaj

**PRZEMOC W RODZINIE ŁAMIE TWOJE PODSTAWOWE PRAWA!
PRZEMOCY NIC NIE USPRAWIEDLIWIA!
PRZEMOC TO PRZESTĘPSTWO ŚCIGANE PRZEZ PRAWO!**

DEFINICJA PRZEMOCY WOBEC OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

„Wszystkie znane, intencjonalne działania lub działania zaniehbujące – bądź brak właściwego działania - ze strony opiekuna lub innej osoby, powodujące cierpienie, krzywdę bądź poważne ryzyko skrzywdzenia osoby starszej. Pojawia się ono najczęściej w relacjach, gdzie z jednej strony u osoby starszej występuje duże zaufanie, z drugiej, jej stan zdrowia powoduje zależność od otoczenia.”(American National Centre on Elder Abuse, 2006.)

„Złe traktowanie osób starszych, włączając w to bierne lub aktywne zaniehbanie, werbalna lub emocjonalna przemoc, fizyczna przemoc.” (Hickey, Douglas, 1981).

Najczęstsze formy przemocy w rodzinie to:

Przemoc fizyczna to każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu i fizycznych obrażeń. Są to: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy.

Przemoc psychiczna to zachowania, które mają charakter poniżający lub budzące poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie są to: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyżywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb.

Przemoc seksualna to wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych niechcianych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi.

Przemoc ekonomiczna to np. zmuszanie do oddawania uzyskiwanych środków finansowych, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, utrudnianie aktywności zawodowej, niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, okradanie, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie.

Inny rodzaj zachowań, np. pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności bądź wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do pobierania leków.

Występuje również przemoc instytucjonalna:

- osoby starsze i niepełnosprawne skarżą się na bagatelizowanie ich problemów w instytucjach publicznych ograniczanie należytej im uwagi i czasu, zwracanie się do nich po imieniu, albo pozornie dobrotliwie "niech babcia", okazywanie zniecierpliwienia wobec ich niepełnosprawności (np. niedosłyszenia, powolności), nie dawanie wiary ich skargom. Poważnym problemem zgłaszanym przez osoby starsze (głównie kobiety) jest traktowanie ich na rynku pracy: ogromne problemy ze znalezieniem etatu w celu dopracowania do okresu emerytalnego, wykorzystywanie ich słabej pozycji przez pracodawców poprzez nadmierne obciążanie obowiązkami, złe traktowanie, bo i tak nie znajdują pracy

gdzie

indziej.

CYKL PRZEMOCY W RODZINIE

Zapamiętaj

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym, znacznie częściej jest procesem o długiej nawet kilkunastoletniej historii, ma tendencje do powtarzania się według zauważanej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz :

- **Faza narastającego napięcia** - jest to początek cyklu który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych. Objawia się poprzez:
  - zniesławianie, poniżanie kobiety, sceny zazdrości, wybuchy gniewu, grożenie użyciem siły,
  - mężczyzna zazwyczaj wydaje ultimatum niewykonalne przez kobietę,

- w obawie przed („ utratą twarzy”) nasila reakcje agresywne,
- często zaczyna więcej pić, przyjmować inne środki zmieniające świadomość,
- prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny i przerażający,
- sprawia wrażenie, że coraz mniej panuje nad swoim gniewem,
- kobieta stara się opanować sytuację, uspokaja go, spełnia wszystkie jego zachcianki, aby powstrzymać go przed wyrządzeniem krzywdy.

▪ **Faza gwałtownej przemocy:**

- następuje wybuch gniewu i agresji
- na tym etapie dochodzi do: utraty kontroli,
- podkreślenia swojej władzy,
- jest to faza krótka i trudno przewidzieć jej skutki (podbite oko, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, porobienie, śmierć).

▪ **Faza miodowego miesiąca:**

Jest to faza skruchy ze strony sprawcy i okazywanie miłości.

- spokojne zachowanie mężczyzny, zwykle wie że posunął się za daleko i staje się inną osobą,
- czuje się winny, jest mu przykro, żałuje tego co zrobił, okazuje skruchę, przeprasza, obiecuje że to się nie powtórzy i stara się znaleźć dla tego co zrobił wytłumaczenie,
- wierzy że nie zrobi tego ponownie, jest przekonany że „dał jej lekcję” i nie będzie musiał ponownie walczyć o swoją władzę,
- okazuje miłość i ciepło, staje się znowu podobny do tego jakim był na początku znajomości, kiedy ofiara się w nim zakochała,
- przynosi kwiaty, prezenty (w miarę trwania przemocy coraz rzadziej) zachowuje się tak, jakby przemoc nigdy nie miała miejsca, rozmawia z ofiarą, dzieli się swoimi przeżyciami,
- troszczy się o nią i utrzymuje satysfakcjonujące kontakty seksualne.

Zapamiętaj

Niezatrzymana w porę przemoc, nasila się z czasem, a z każdym następnym cyklem przemocy agresja wzrasta. Można jednak przerwać cykl przemocy - powiedz o tym co się dzieje w domu, zwróć się o pomoc do odpowiednich instytucji.

Oznaki przemocy w rodzinie:

Istnieją pewne symptomy wskazujące na to że w rodzinie obecna jest przemoc. Aby rozpoznać czy niepokojące zachowania kogoś bliskiego są przejawem przemocy w rodzinie, osoba obserwująca te zachowania musi zastanowić się nad tym i odpowiedzieć sobie na kilka pytań.

Jeśli ktoś bliski, ktoś z rodziny:

- ◆ Zamienia drobne zajścia w wielkie kłótnie.
- ◆ Rani cię swoim zachowaniem.
- ◆ Znieważa cię, używa w stosunku do Ciebie obraźliwych słów obelg, wyzwisk.
- ◆ Ma nagłe napady gniewu lub furii.
- ◆ Niszczy rzeczy, które są twoją własnością.
- ◆ Odbiera Ci pieniądze lub nie chce dawać Ci środków na życie.
- ◆ Kontroluje Twoje wszystkie zachowania, nie pozwala Ci podejmować żadnych decyzji.
- ◆ Uniemożliwia Ci spotkanie czy widywanie się ze znajomymi lub rodziną.
- ◆ Ośmiesza Cię, poniża, upokarza również w obecności innych.

- ◆ Nieustannie Cię krytykuje.
- ◆ Zastrasza Cię i manipuluje by kontrolować Ciebie i innych członków rodziny.
- ◆ Grozi że skrzywdzi Ciebie, twoje dzieci lub innych członków rodziny.
- ◆ Bije Cię, popycha, szarpie, kopie, policzkuje lub dusi.
- ◆ Obwinia Cię za to, że Cię bije, a następnie obiecuje że to się więcej nie zdarzy.
- ◆ Wymaga od ciebie żebyś uprawiała seks na zawołanie nawet jeśli nie masz na to ochoty i się nie zgadzasz.

Zapamiętaj

Jeśli chociażby raz w rodzinie pojawiły się takie zachowania wobec Ciebie lub wobec bliskich – **Reaguj!**

Dlaczego osoby starsze milczą, gdy doświadczają przemocy w rodzinie

Przyczyną milczenia może być:

- obawa przed zabraniami do „domu starców”,
- strach, że nie poradzi sobie samemu,
- tłumaczenie sobie, że taka sytuacja jest normalna,
- nie chcą wierzyć, nie dopuszczają do świadomości, że to się im przytrafiło,
- uczucie wstydu, gdyż niezręcznie o tym mówić, zwłaszcza gdy doświadczają przemocy ze strony członka rodziny,
- obawa, co będzie ze sprawcą,
- poczucie bycia złym rodzicem,
- nadzieja, że stosowanie wobec nich nadużycia są incydentalne i wkrótce się skończą, że wszystko znowu będzie jak dawniej,
- obawa, że jeśli komuś powiedzą, sprawa się tylko pogorszy,
- mają problemy z pamięcią i wystawianiem się,
- obarczanie się winą za to, co się stało.

GDY DOŚWIADCZASZ PRZEMOCY TO:

Musisz rozważyć czy jesteś bezpieczna/bezpieczny w swoim domu. Jeśli w twoim życiu występuje lub wystąpiła jedna lub więcej z wymienionych powyżej oznak, istnieje duże prawdopodobieństwo, że doświadczasz przemocy w rodzinie. Nie lekceważ tego i zwróć się o pomoc do instytucji niosących pomoc rodzinom znajdującym się w kryzysie.

Wiele środowisk nie reaguje na problem przemocy w rodzinie, wyrażając tym samym zgodę na przemoc. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej fałszywych przekonań na temat przemocy, które zniekształcają rzeczywisty obraz. Mity i stereotypy usprawiedliwiają stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności czy okrucieństwa wobec bliskich. Dają sprawcy sygnał o społecznym przyzwoleniu na przemoc, umacniają w nim pewność siebie i poczucie bezkarności, zniewalając ofiarę przemocy i zmuszając ją do milczenia. Warto zatem wiedzieć co jest mitem i stereotypem, aby nie ulegać fałszywym przekonaniom, odbierającym siłę do walki o lepsze życie.

MITY I STEREOTYPY NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE

- ❖ *„Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”*

NIEPRAWDA!!!

Przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, tak samo groźnym i podlegającym karze jak przemoc wobec osób obcych. Bycie małżeństwem czy mieszkanie razem pod jednym dachem, w wolnym związku nie daje nikomu prawa do stosowania przemocy, nie zwalnia z odpowiedzialności prawnej. Każdy ma prawo, a nawet obowiązek reagować na przestępstwo.

- ❖ *„Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego”*

NIEPRAWDA!!!

Przemoc w rodzinie występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia lub statusu społecznego czy materialnego.

- ❖ *„Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary”*

NIEPRAWDA!!!

Nie tylko siniaki, złamania czy oparzenia świadczą o przemocy. Przemoc ma „wiele twarzy”. To także poniżanie, obelgi, zmuszanie do określonych zachowań, groźenie, zastraszanie.

- ❖ *„Jeśli ktoś jest bity, to znaczy, że sobie na to zasłużył”*

NIEPRAWDA!!!

Nikt nie zasługuje na bicie, krzywdzenie, maltretowanie, niezależnie od tego co zrobił lub powiedział. Nie wolno poniżać, bić innych, ani się nad nimi znęcać. Nikt nie ma takiego prawa.

- ❖ *„Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”*

NIEPRAWDA!!!

Przemoc domowa to przestępstwo ścigane przez prawo, a nie sprawa rodzinna. Policja jest powołana do ochrony bezpieczeństwa osób, zapobiegania popełnianiu przestępstw i ściganiu sprawców, niezależnie od tego czy osoba dotknięta przemocą należy do rodziny sprawcy czy nie.

- ❖ *„Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc”*

NIEPRAWDA!!!

Ofiary przemocy w rodzinie nie chcą być źle traktowane przez swoich bliskich. Starają się bronić siebie i innych zagrożonych przemocą członków rodziny. Chcą przerwać przemoc, często nie potrafią tego zrobić.

- ❖ *„To był jednorazowy incydent, który nigdy się nie powtórzy”*

NIEPRAWDA!!!

Przemoc domowa niemal nigdy nie jest wyjątkowym, pojedynczym wydarzeniem, przemoc ma tendencje do powtarzania się. Nie wolno czekać i ludzić się, że sama się skończy. Przemoc nigdy sama nie mija - trzeba stanowczo powiedzieć NIE i podjąć konsekwentne działania by wyjść z przemocy.

❖ *„Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy”*

NIEPRAWDA!!!

Nikt nie lubi być poniżanym i bitym. Osoby doznające przemocy znajdują się w bardzo trudnej sytuacji wypełnionej bólem, cierpieniem, strachem, bezsilnością i poczuciem osamotnienia. Tkwienie w związku pełnym krzywdzenia wynika między innymi z wyznawania tradycyjnych wartości takich jak miłość, trwałość, małżeństwa, mylnego przeświadczenia, że sprawca jest dobry dla dzieci, gdyż ich nie bije, przekonania o zależności ekonomicznej od sprawcy i niemożności samodzielnego funkcjonowania, wiary w obietnice sprawcy, że się zmieni, nieracjonalnego obwiniania się za przemoc czy też braku wiedzy na temat miejsca gdzie osoba dotknięta przemocą może znaleźć bezpieczne schronienie i specjalistyczną pomoc.

❖ *„Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol”*

NIEPRAWDA!!!

Nawet uzależnienie od alkoholu nie zwalnia od odpowiedzialności za działania dokonywane pod jego wpływem. Alkohol może nasilać przemoc i ułatwia jej stosowanie. Stanem nietrzeźwości sprawcy próbują usprawiedliwić fakt znęcania się nad członkami rodziny.

❖ *„Gwałt w małżeństwie nie istnieje”*

NIEPRAWDA!!!

Każda osoba niezależnie od tego czy żyje w związku formalnym, nieformalnym czy jest wolna jest uprawniona do samodzielnego decydowania o swoim życiu intymnym i zachowaniach seksualnych. Małżeństwo nie zmienia definicji gwałtu. Gwałt polega na doprowadzeniu innej osoby do poddania się czynowi nierządному lub do wykonania takiego czynu, stosując przemoc, groźbę bezprawna lub podstęp. Definicja ta nie wyklucza małżonków, ani innych osób z rodziny sprawcy.

❖ *„Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie”*

NIEPRAWDA!!!

Przemoc jest dążeniem do przejęcia pełnej władzy i kontroli nad innymi osobami. Nie ma żadnych danych wskazujących na istnienie bezpośredniego związku pomiędzy przemocą, a chorobą psychiczną.

❖ *„Nie ujawnia się tajemnic rodzinnych”*

NIEPRAWDA!!!

Przemoc jest poważnym problemem, który niszczy nie tylko osobę, która jej doświadcza, ale również innych członków rodziny narażonych na uczestniczenie w atakach przemocy. Nie można ukrywać przemocy i pozostawać biernym. Takie zachowanie na pewno nie uzdrowi rodziny. Należy chronić przed przemocą siebie i swoich bliskich. Ujawnienie problemu i zwrócenie się po specjalistyczną pomoc nie ma nic wspólnego z ujawnieniem tajemnic rodzinnych. Przemoc domowa nie może być tajemnicą. Nie ma innej drogi do wyjścia z przemocy niż ujawnienie jej i przeciwdziałanie.

❖ „Nie można zmienić swojego przeznaczenia”

NIEPRAWDA!!!

Przemoc w rodzinie nie jest nikomu przeznaczona. Żaden Stwórca nie przeznaczyłby nikomu tak okrutnego losu. Doznawanie przemocy przez lata nie oznacza, że tak musi być i, że trzeba się z tym pogodzić. Wręcz przeciwnie, przemocy trzeba się przeciwstawić. Nigdy nie jest za późno, aby przerwać milczenie i zwrócić się po pomoc.

ZAPAMIĘTAJ !!!!

PRAWO CHRONI OFIARY PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie jest przestępstwem

Zgodnie z Kodeksem Karnym przestępstwem jest:

- znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – art. 207 k.k.;
- uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób – art. 217 k.k. (ściganie przestępstwa odbywa się z oskarżenia prywatnego);
- pozbawienie człowieka wolności – art. 189 k.k.;
- groźenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona – art. 190 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- wzbudzanie u innej osoby uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia lub naruszenie jej prywatności poprzez uporczywe nękanie – art. 190a § 1 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu – art. 191 k.k.;
- utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, przez użycie wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstępem, albo rozpowszechnienie wizerunku nagiej osoby lub w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody – art. 191a k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- zakłócenie miru domowego, tj. wdarcie się do cudzego domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo ogrodzonego terenu albo nie opuszczenie takiego miejsca, wbrew żądaniu osoby uprawnionej – art. 193 k.k.;
- doprowadzenie innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem (zgwałcenie) oraz doprowadzenie w ten sam sposób innej osoby do poddania się innej czynności seksualnej lub wykonania takiej czynności – art. 197 k.k. Przystępstwo to popełnia również małżonek, który dopuszcza się zgwałcenia współmałżonka;
- spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci: pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia bądź innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała – art. 156 k.k.;
- spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, w wyniku którego pokrzywdzonym jest osoba najbliższa – art. 157 § 1 i 2 k.k.;

- uporczywe uchylanie się od wykonania ciężącego z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażanie jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego) – art. 209 k.k.(ścigane na wniosek pokrzywdzonego, organu opieki społecznej lub innego właściwego organu);
- kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej – art. 278 k.k. i art. 279 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- niszczenie, uszkodzenie cudzej rzeczy lub czynienie jej niezdatną do użytku – art. 288 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- porzucenie wbrew obowiązkowi troszczenia się o małoletniego poniżej lat 15 albo o osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – art. 210 k.k.;
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru – art. 211 k.k.;
- obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania – art. 200 k.k.;
- rozpijanie małoletniego, przez dostarczanie mu napoju alkoholowego, ułatwianie jego spożycia, lub nakłanianie go do spożycia takiego napoju – art. 208 k.k.

UWAGA

Pomimo, że zaistnienie przestępstwa przemocy w rodzinie spowoduje wszczynanie postępowań z urzędu, w celu upewnienia się, że sprawa będzie dalej prowadzona, warto jest złożyć oficjalne zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na Komendzie Powiatowej Policji lub w Prokuraturze, wraz z wnioskiem o ściganie sprawcy przestępstwa.

Zapamiętaj !!!

Prawo chroni ofiary przemocy w rodzinie

Masz prawo do:

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zapewnia ofiarom przemocy w rodzinie prawo do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- interwencji kryzysowej i wsparcia;
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc w rodzinie korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazania kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Gdy doświadczasz przemocy w rodzinie masz prawo żądać:

- ochrony przed sprawcą przemocy w rodzinie poprzez:
  - izolację sprawcy - policja ma prawo zatrzymać sprawcę, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełnił on przestępstwo z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej,

a zachodzi obawa, że ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa grozi.

- zakazu kontaktowania się,
- zakazu zbliżania się na wskazaną odległość,
- zakazu przebywania w określonych miejscach,
- nakazania sprawcy okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie – jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że sprawca ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził;

Gdy doświadczasz przemocy w rodzinie masz prawo do:

- uzyskania natychmiastowej pomocy psychologicznej i prawnej oraz zorganizowania dla niej niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej w przypadku, gdy wymaga tego stan zdrowia ofiary przemocy
- terapii indywidualnej ukierunkowanej na wsparcie ofiary przemocy w rodzinie oraz ukierunkowanej na nabycie umiejętności ochrony przed osobą stosującą przemoc w rodzinie,
- zapewnienia dostępu do pomocy medycznej,
- zapewnienia warunków bytowych w postaci całodobowego pobytu,
- żądania wszczęcia procedury Niebieskiej Karty. Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje czynności podejmowane i realizowane przez ośrodki pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Wszczęcie procedury „Niebieskiej Karty” następuje przez wypełnienie specjalnego formularza „Niebieska Karta”
- domagania się od policji i prokuratury wszczęcia postępowania przeciwko sprawcy przemocy w rodzinie i izolacji sprawcy. W postępowaniu prowadzonym przez policję i prokuraturę masz prawa osoby pokrzywdzonej, możesz zatem składać wnioski dowodowe np. złożyć wniosek o przesłuchanie danej osoby jako świadka), masz dostęp do akt sprawy, masz prawo zaskarżania wydanych orzeczeń.

Zapamiętaj!!!

Ofiara przemocy w rodzinie może żądać nakazu opuszczenia przez sprawcę wspólnie zajmowanego mieszkania w postępowaniu cywilnym:

– pozew o eksmisję z lokalu na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o *ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego* (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 150 ze zm.). W przypadku pozwu o eksmisję na podstawie ustawy o *ochronie praw lokatorów* (...) nie można orzec eksmisji, gdy do nieruchomości wyłączne prawo przysługuje sprawcy przemocy w rodzinie, którego eksmisji powód się domaga.

W przypadku, gdy sąd nakaże opuszczenie lokalu w związku ze stosowaniem przemocy, **sprawcy przemocy nie przysługuje pomieszczenie tymczasowe, ani też lokal socjalny i nie ma do niego zastosowania tzw. okres ochronny**, w którym eksmisji nie wykonuje się.

– **tryb szczególny** na podstawie art. 11a ustawy o *przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* - **ofiara przemocy w rodzinie** może wystąpić z wnioskiem do sądu rejonowego o zobowiązanie przez sąd członka rodziny stosującego przemoc do opuszczenia wspólnie zajmowanego lokalu mieszkalnego.

W postępowaniu tym możliwa jest również eksmisja sprawcy przemocy posiadającego wyłączny tytuł prawny do lokalu.

Zapamiętaj!!!

Masz prawo do korzystania ze wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2015, poz. 163, z późn. zm.) pomoc udzielają ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej, jednostki specjalistycznego poradnictwa.

Ustawa określa, iż głównym zadaniem instytucji pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

W powiecie średzkim uzyskasz pomoc w instytucjach pomocy społecznej:

Ośrodka Pomocy Społecznej właściwym ze względu na Twoje zamieszkanie:

- w sprawach socjalnych, bytowych, prawnych,
- usługach opiekuńczych,
- przy Ośrodku Pomocy Społecznej w każdej gminie działa Zespół Interdyscyplinarny, który prowadzi postępowanie w zakresie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- policji,
- instytucji pomocy społecznej,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- organizacji pozarządowych.

W skład Zespołu wchodzi także kuratorzy sądowi oraz w zależności od potrzeb prokuratorzy i przedstawiciele innych instytucji oraz organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływane są grupy robocze, których celem jest opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie.

Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która działa w każdej gminie uzyskasz pomoc w sprawach związanych z uzależnieniem od alkoholu i przemocy w rodzinie.

Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie

- w zakresie poradnictwa specjalistycznego, a w szczególności rodzinnego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, terapeutycznego,
- uzyskaniu informacji na temat instytucji świadczących pomoc w Twojej gminie i powiecie średzkim,

Ośrodku Interwencji Kryzysowej uzyskasz pomoc i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji i kryzysowej, w tym pomoc psychologiczną, rodzinną i prawną, a także pomoc w formie schronienia w sytuacji przemocy w rodzinie.

Co zrobić, gdy wymagasz pomocy i opieki w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego a od bliskich doświadczasz przemocy domowej?

Możesz skorzystać z usług opiekuńczych – zwróć się o pomoc do właściwego ze względu na Twoje miejsce zamieszkania Ośrodka Pomocy Społecznej. Po Twoim zgłoszeniu pracownik socjalny odwiedzi Cię w

mieszkań i przeprowadzi wywiad środowiskowy, którego celem jest ustalenie Twojej sytuacji życiowej. Usługi opiekuńcze są dostosowane do potrzeb wynikających z rodzaju choroby lub niepełnosprawności.

Co zrobić, gdy czujesz się samotny, mimo że masz bliskich ?

Zadzwoń do Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodka Interwencji Kryzysowej – pracownicy tych instytucji wysłuchają Cię i doradzą, pomogą Ci nawiązać kontakty z organizacjami pozarządowymi czy działającymi na terenie powiatu średzkiego grupami wsparcia.

Pod numerem 116 123 działa również utworzona przez Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego Ogólnopolska Poradnia Telefoniczna dla Osób Przeżywających Kryzys Emocjonalny. Warto skorzystać z tego typu pomocy.

Jak reagować, jeżeli podejrzewasz że osoba starsza lub niepełnosprawna doświadcza przemocy w rodzinie ?

- porozmawiaj z nią,
- udziel wsparcia,
- zaoferuj osobistą pomoc,
- powiedz jej, że nie jest winna temu, co się dzieje, że za przemoc odpowiedzialny jest zawsze sprawca,
- przekonaj ją do przerwania milczenia,
- **Reaguj - powiadom stosowne instytucje.**

Pamiętaj, że zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa może złożyć każdy, zarówno sam pokrzywdzony, jak i Ty.

W przypadkach przejawów przemocy w rodzinie i zagrożenia bezpieczeństwa – bezwzględnie powiadom Policję (997 lub 112) lub zawiadom prokuraturę.

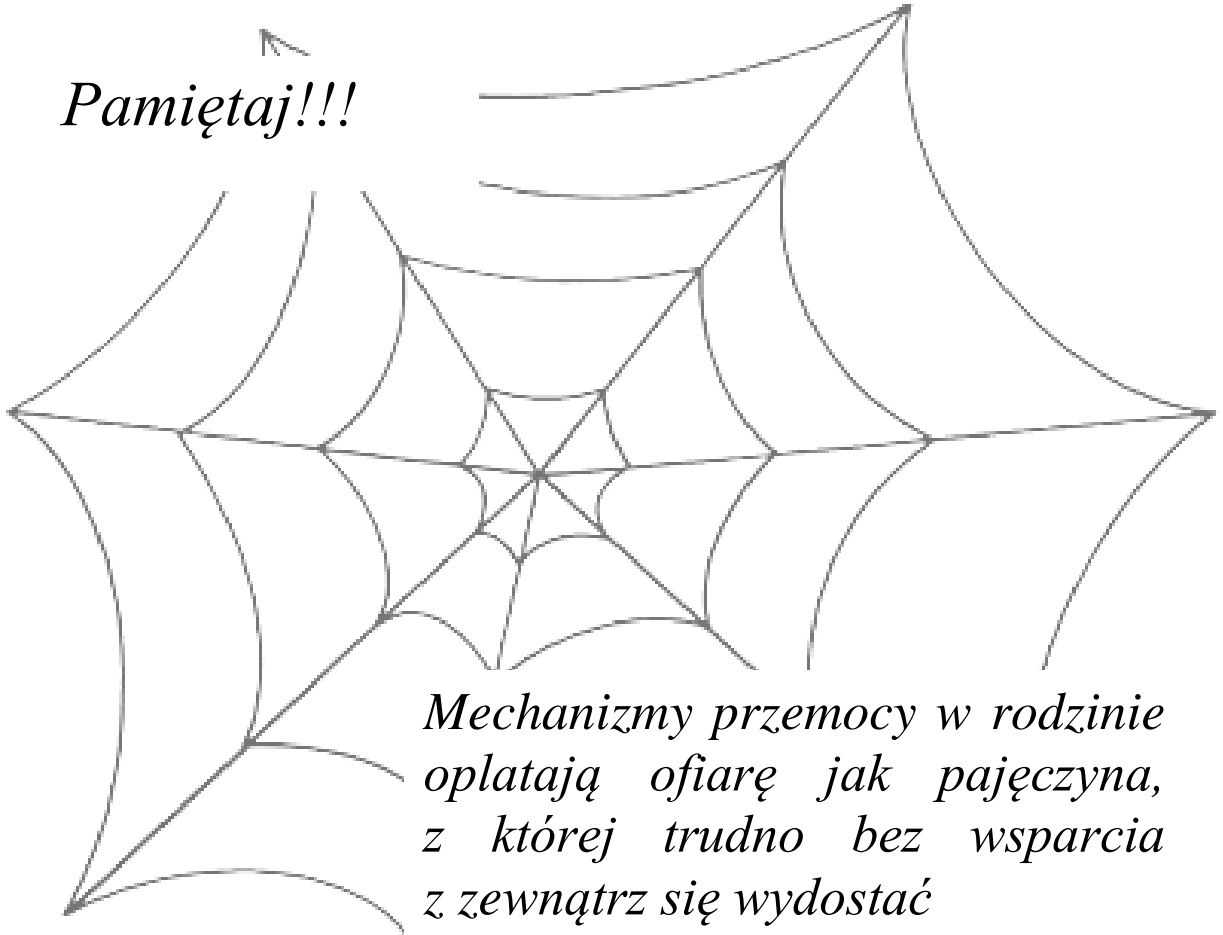
Dane teleadresowe instytucji, w których możesz uzyskać pomoc w powiecie średzkim

Nazwa instytucji	Adres	Telefon, fax, e-mail
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Szkolna 2 63-000 Środa Wielkopolska	Tel., fax : 61 2870640 e-mail:pcprsrodawlkp@pro.onet.pl
Ośrodek Interwencji Kryzysowej działa w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Lipowa 12 63-000 Środa Wielkopolska	Tel. 61 2858632 Fax: 61 2870640 e-mail:pcprsrodawlkp@pro.onet.pl
Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Centralna 8 63-012 Dominowo	Tel., fax: 61 2851941 e-mail:opsdominowo@wp.pl
Zespół Interdyscyplinarny	ul. Centralna 8 63-012 Dominowo	Tel., fax: 61 2851941 e-mail:opsdominowo@wp.pl
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Centralna 8 63-012 Dominowo	Tel., fax: 61 2851941 e-mail:opsdominowo@wp.pl
Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Główna 37 63-024 Krzykosy	Tel., fax: 61 2851535 email:opskrzykosy@interia.pl
Zespół Interdyscyplinarny	ul. Główna 37 63-024 Krzykosy	Tel., fax: 61 2851535 email:opskrzykosy@interia.pl
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Główna 37 63-024 Krzykosy	Tel.: 61 2851514 Fax: 61 2851592 e-mail: krzykosy@wokiss.p
Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Jesionowa 2a 63-040 Nowe Miasto nad Wartą	Tel. 61 2874161 Fax: 61 2874584 e-mail: kierownik.ops@gmina-nowe-miasto.pl
Zespół Interdyscyplinarny	ul. Jesionowa 2a 63-040 Nowe Miasto nad Wartą	Tel. 61 2874161 Fax: 61 2874584 e-mail: ops16@o2.pl
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Jesionowa 2a 63-040 Nowe Miasto nad Wartą	Tel. 61 2874161 Fax: 61 2874584 e-mail: kierownik.ops@gmina-nowe-miasto.pl
Ośrodek Interwencji Kryzysowej działa w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej Nowe Miasto n/Wartą	ul. Śremska 30 63-040 Boguszyn	Tel. 61 2875707 Fax: 61 2874584 e-mail: ops@gmina-nowe-miasto.pl
Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Sportowa 9c 63-000 Środa Wielkopolska	Tel., fax: 61 2853580 e-mail: ops@opssroda.pl
Zespół Interdyscyplinarny	ul. Sportowa 9c 63-000 Środa Wielkopolska	Tel., fax: 61 2853580 e-mail: ops@opssroda.pl
Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych	ul. Lipowa 12 63-000 Środa Wielkopolska	Tel. 61 2852218 Tel., fax : 61 2870640 pcprsrodawlkp@pro.onet.pl
Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Sienkiewicza 4 63-020 Zaniemyśl	Tel., fax: 61 2857118 e-mail:ops1990@tlen.pl
Zespół Interdyscyplinarny	ul. Sienkiewicza 4 63-020 Zaniemyśl	Tel., fax : 61 2857118 e-mail:ops1990@tlen.pl
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Poznańska 28 63-020 Zaniemyśl	Tel.: 61 2857089 Fax: 61 2857114 e-mail:gonda62@poczta.onet.pl

Pamiętaj!!!

Mechanizmy przemocy w rodzinie oplatają ofiarę jak pajęczyna, z której trudno bez wsparcia z zewnątrz się wydostać

Korzystaj

z sieci wsparcia w powiecie średzkim

